

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

65. An liceat vendere Gentilibus Idolum ad evitandum periculum mortis?
Ex p. 5. t. 7. r. 36.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

idem dixerim de edificio sanorum, nisi quod minor causa excusat, quia ubi permittitur Iudæis Synagoga, possunt operari eam struere. Ita Hurtado, & sibi obicit S. Thomam, qui ait, peccatum hominem exercentem artem, cuius opere nullus possit nisi male uti, ut qui idola efficeret. Syluester *ver. infidelitas, quest. 4.* respondet loquutum S. Thomam de artifice volente suo opere compleri idololatram aliorum; at Syluester fugit, non exponit S. Thomam discrimen adducentem inter artificem, cuius operibus nullus potest bene uti, & eum, cuius opere possumus & uti & abuti; at si hic secundus eo animo operaretur, etiam peccaret: ergo sentit S. Thomas structuram idoli esse intrinsecè malam.

4. Respondet verò Hurtado rectè id dictum à S. Thom. quia qui se addicit illi arti, ipse absque necessitate se facit scandalum, cum possit aliam artem exercere. Vnde histriones gravissimè peccant, & sunt per se (ut nunc histrioniam exercent) in statu peccati mortalis, quia nulla necessitate compulsi se addicunt arti, quam sciunt esse laqueum infinitis spectantibus: at non agit S. Thom. de eo, qui casu cogitur ad efficiendum idolum, ut nunc non peccaret histrio in agenda fabula Leandri ad vitandum graue damnus. Et hæc omnia dicta sunt secundum mentem Hurtadi, & Castri Palai.

5. Nam, ut verum fatear, prima opinio magis mihi placet, quia, ut optime aduertit Iacobus Granado *in 2. 2. contr. 1. tract. 15. disp. 12. n. 6.* licet fabricatio idoli, aut constructio Synagogæ si metaphysicè considerentur, possint à malo sine præcindi, moraliter tamen non possunt: nam idolum est quædam figura sub tali ratione, aut eum talibus signis, quæ non nisi ad falsi Dei cultum ex institutione Reipublicæ referuntur, & constructio Synagogæ non est aliud, quam ad cæremonias Iudaicas. Ergo qui talia construit, aut vendit, non potest præcindere intentione sua malitiam ibi repertam. Ergo per se cooperatur mala, ac proinde grauitè peccat. Et sanè mens ipsa omnino dissentaneum esse, apprehendit hominem aliquem intentum esse construendis idolis; aut ex illorum venditione lucrum reportare: nec video quomodo non exhibeat aliquem cultum idolo, qui construit, ut vendat Ethnicis illud adoraturo. Et ita hanc sententiam nouissimè docet doctissimus Andreas Duualius *in 2. 2. D. Thomæ, tract. de fide, q. 7.*

Intra in duobus Res. seq. idolum à Christiano, possit tamen vendi, infra dicendum erit.

RESOL. LXV.

An liceat vendere Gentilibus idolum ad evitandum periculum mortis? Ex part. 5. tract. 7. Resol. 36.

Sup. hoc in Res. seq. vlt.

§. 1. Videtur respondendum negatiuè, quia Doctores absolute docent talem venditionem esse illicitam, nec excipiunt casum necessitatis. Vide Lorcam *in 2. 2. quest. 10. art. 9. num. 5.* Castrum Palai *tom. 1. tract. 6. disp. 6. punct. 8. num. 2.* Duualium *in 2. 2. D. Thomæ tract. de fide, quest. 7. art. 9. concl. 1.* Molfesum *in summa tom. 1. tract. 8. cap. 10. n. 66.* Ioannes VVigers *in 2. 2. q. 10. art. 9.* Verùm Valentia *tom. 3. disp. 1. q. 10. punct. 6.* cum Syluestro docet eam venditionem in tali casu licere, quod non cenfer improbabile Coninch, *de fide disp. 18. dub. 13. concl. 1. n. 12.* quia cum hæc venditio ex se, & prout proficiscitur à vendente, non cedat in honorem, aut cultum falsæ religionis, sed solum quatenus vendens per eam videtur consentire & cooperari

male alterius emptioni ac intentioni, extrema necessitas videtur eum excusare & efficere, ne illa venditio secundum moralem æstimationem censetur licet & nunc vilo modo fieri in talem finem, aut esse cooperatio alterius malitiam, sed solum medium euadendi præsens periculum. Confirmatur, quia qui facit id instrumenta, quibus alienam domum est edificandum, aut furioso paranti alterum occidere dat gladum, quo facinus perpetratum est, non minus videtur horum malæ voluntati cooperari, quam ille qui Ethnicis vendit idolum, & tamen si illi id faciant, quia aliter mortem nequeunt euadere, ratione huius circumstantiæ non censentur aliorum nequitia moraliter cooperari, & excusantur ab omni culpa; ergo idem dicendum videtur, de vendente idolum, ne alia occidatur, & fortè D. Thom. aliquid absolute docentes talem venditionem esse illicitam, hunc casum non negant, quia facile possunt intelligi eam per se esse illicitam, nisi ex huiusmodi circumstantiis excusetur. Ita Coninch, qui non audet hoc concedere in venditione idoli, vel illius consecratione, aut vestis sacerdotalis ad petitionem infidelis factam; & de hoc dictum est *suprà*. Nota etiam quod sententiam Valentia tenet nouissimè Adamus Tannerus *tom. 3. disp. 1. q. 9. dub. 5. n. 144.* docens, Christianum magna egestate presum, quam aliunde subleuare facile non possit, posse infideli idolum vendere, si modò mala intentio absit, & quacumque demum ratione constet, eum hoc non facere ea intentione, ut eiusmodi superstitioni foueat, aut eam quouis modo profiteatur; sed, ut dixi. Doctores contrariam sententiam tenent communiter.

RESOL. LXVI.

An liceat vendere Iudæis Agnum, quem scio ab ipsis immolandum; & quid de similibus venditionibus?

Ex quo inferatur qua ratione sit licitum, vel illicitum conficere, aut vendere res aliquas, quibus cooptores creduntur ad peccandum abufuri, ut vestes, arma, fucos, venena, &c. Ex p. 5. u. 7. Resol. 37.

§. 1. Libet huic questionibus respondere cum verbis Petri lorca *in 2. 2. questione 10. articulo 9. num. 5.* ubi sic ait: Consentunt omnes nefas esse vendere, aut quomodolibet ministrare ea que per se ad infidelitatem conferunt, nec alium vium habent, ut vestes sacerdotales, idola, templa idolorum, Synagogæ & similia, quia hoc est cooperari prauis actionibus. Et eodem modo viuendum non licet præbere alicui, construere, aut vendere quæ per se malæ actionis instrumenta sunt. Solus ergo est dubitatio de indifferentibus, quæ per se determinata non sunt ad prauæ actionis vium, sed possunt in alios vsum assumi, ex malitia tamen infidelis ad infidelitatis actiones applicantur, ut vendere agnum Iudæo, quem ipse immolet, purum, aut sericum Gentili, ex quibus vestem sacerdotalem conficiat. In quo puncto conveniunt etiam auctores peccatum esse, si ista vendantur ea intentione; ut infidelis ad infidelitatem eis utatur, & nullum esse peccatum, si vendantur cum ignorantia probabili futuri vsum. Sed controuertitur vendantur sine intentione, cum scientia tamen prauu vsum. Ioannes Medina *C. de restitut. quest. 3. numero 7.* Antonin. *3. part. tit. 1. cap. 27. §. 3.* Rosell. *ver. de dæus Armilla versicul. Infidelitas, numero 7.* edaus. *Armilla versicul. Infidelitas, numero 7.* infirmant, quia indirectè cooperantur peccato infidelitatis. Melius tamen Caietan. *articul. 4. breuius quest.*